



Název školy: **Základní škola a Mateřská škola Žalany**

Číslo projektu: **CZ. 1.07/1.4.00/21.3210**

Téma sady: **Český jazyk a literatura pro osmý a devátý ročník**

Název DUM: **VY_32_INOVACE_6C_7_Karel_Hynek_Mácha**

Vyučovací předmět: **Český jazyk**

Název vzdělávacího materiálu: **Karel Hynek Mácha**

Autor: **Mgr. Barbora Schneiderová**

Datum vytvoření: **22.4.2013**

Anotace: DUM seznamuje žáky s životem a osobností Karla Hynka Máchy, poukazuje na individualitu romantismu v Čechách. Zabývá se tvorbou autora, zejména lyrickoepickou skladbou Máj.

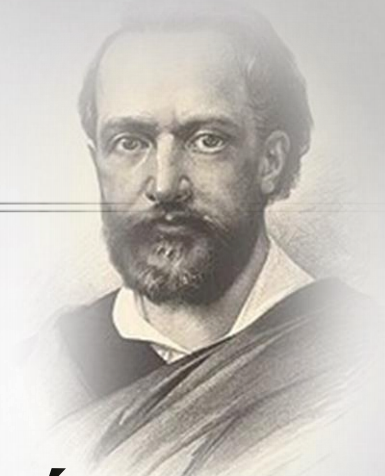
Očekávaný výstup: Žák se orientuje v životě a díle autora a dokáže vyjádřit vlastní názor k jeho postojům.

Věková skupina, ročník: ZŠ, 8. ročník

Metodické pokyny: Výklad života autora, četba ukázek, diskuze.

Pomůcky: ukázky učitele

Časový harmonogram: výklad, ukázka + diskuze 40 minut



KAREL HYNEK MÁCHA

Mgr. Barbora Schneiderová

ROMANTISMUS

- ❖ Umělecký směr konce 18. a počátku 19. století.
- ❖ Poukazuje na cit, individualitu a duši.
- ❖ Zobrazuje melancholii, stesk, boj proti společnosti.
- ❖ Hrdina bývá osamocen, uzavřen ve svém světě, bojující proti všem, nepochopený a chudý.
- ❖ Obvykle se objevuje nešťastná láska k vdané ženě.
- ❖ Odehrává se na opuštěných hradech, v tajemných zákoutích, temných lesích.



ROMANTISMUS U NÁS

- ❖ V této době probíhá národní obrození.
- ❖ Autoři romantické myšlenky potlačují, důležitější je boj za vlast.
- ❖ Jediný autor nechá naplno propuknout své pocity....

KAREL HYNEK MÁCHA

ŽIVOT

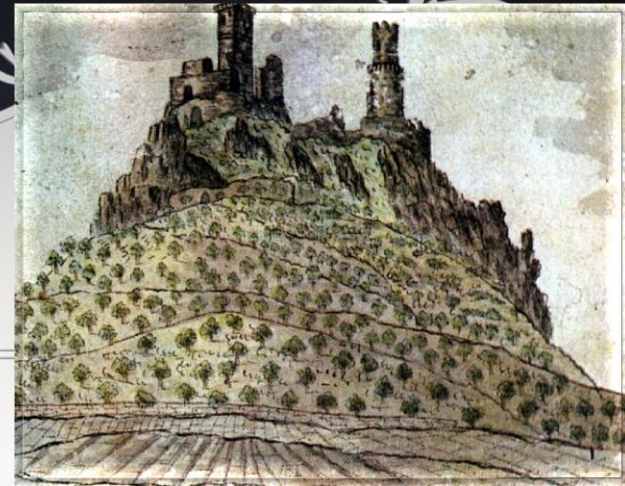
- ❖ Básník a prozaik.
- ❖ Narodil se v Praze.
- ❖ Často cestoval – pěšky došel až do Itálie a často podnikal výlety po vlasti.
- ❖ Velmi rád četl, mezi jeho vzory patřil Byron.
- ❖ Hrál ochotnické divadlo, zpočátku psal pod vlivem Jungmanna a spolupracoval s Tylem, nakonec se rozešli s Tylem ve zlém a vzájemně se kritizovali.
- ❖ Velmi proslulá je jeho láska k Lori Šomkové, o této lásce se velmi často zmiňuje ve svém deníku.

ŽIVOT



- ❖ Mácha byl velmi zvláštní povahy – duší romantik – uzavřený, prchlivý, žárlivý, velmi inteligentní muž.
- ❖ Ve své době byl nepochopen a uměleckou společností odsouzen, společnost nedokázala přijmout loupežníka jako národního hrdinu, byl obviněn z výsměchu.
- ❖ Sám si uvědomoval, že nebyl pochopen, až generace Májovců v něm objevila geniálního básníka.
- ❖ Při hašení požáru v Litoměřicích zřejmě nastydl nebo se napil infikované vody, zemřel zřejmě na cholery.
- ❖ V den plánové svatby se konal jeho pohřeb.
- ❖ Jeho syn Ludvík se dožil pouhého jednoho roku.

DÍLO



- ❖ První verše psal německy, jednalo se zejména o hřbitovní poezii.
- ❖ Dodnes se objevují spekulace, zda část jeho díla nenapsal Karel Sabina.
- ❖ Za jeho života vyšel pouze Máj.
- ❖ Velmi čtené jsou také jeho deníky.
- ❖ Otázkou zůstává, zda by byl Mácha tak oslavován, pokud by i u nás vypukl romantismus naplno, mnozí jej nazývají pouhým Byronovým epigonem.

DÍLO

❖ **Křivoklad** – zlomek zamýšlené trilogie Kat vypráví o katovi Václava IV., který je levobočkem posledního Přemyslovce, přesto musí vykonávat nejhorší práci. Václav IV. je vězněn na hradě, kdo je na tom hůř? Král nebo kat?

❖ **Marinka**

❖ **Večer na Bezdězu**

❖ **Pout' krkonošská** – v klášteře žijí živí a mrtví mniši, jedna skupina mnichů může jednou za rok vstát z mrtvých a dívat se na svět za branami kláštera, často raději volí věčnou smrt.

❖ **Cikáni** – částečně podobný motiv jako v Máji

❖ **Máj**

MÁJ (1836)

- ❖ Lyrickoepická báseň se 4 zpěvy a 2 mezihrami.
- ❖ Mácha ji vydal vlastním nákladem (600 výtisků).
- ❖ Psán jambem (dvouslabičná básnická stopa sestávající z první slabiky krátké a druhé dlouhé; Mácha vytvořil tzv. novočeský jamb = na konec verše kladl jednoslabičná slova:

Byl pozdní večer - první máj -

večerní máj - byl lásky čas.

- ❖ Množství básnických prostředků (zvukomalba, metafora, metonymie, gradace, archaismy, personifikace.)
- ❖ Děj podle skutečné události.
- ❖ Úvodní báseň Čechové jsou národ dobrý, nezapadá do kompozice Máje, zřejmě byla součástí skladby kvůli cenzuře – vlastenecké myšlenky,
- ❖ Celé dílo je vlastenecké, ale jinak než si obrozenci představovali – sebevražda, otcovražda, loupežník – pro tehdejší společnost nepřijatelné.

Záhořovo lože.

1. Přečtěte si ukázkou z Máje a snažte se ji zarecitovat.
2. Přečtěte si článek Jiřího Škody o historii příběhu z Máje.
<http://www.lupomesky.cz/maj/historie.html> 22.4.2013
3. Zamyslete se a diskutujte nad tím, zda je Máj nadčasový, zda ještě dnes dokáže přinést něco dnešnímu čtenáři.
4. Poslechněte si recitaci J. Třísky z filmu Máj a popište své pocity.
<http://www.youtube.com/watch?v=EYajIEtEb3g> 22.4. 2013
5. V které baladě K. J. Erbena najdete postavu loupežníka?

ZDROJE

Pokud není uvedeno jinak, autorkou textu je Mgr. Barbora Schneiderová.

[cit. 2013-04-22]. Dostupný na:<http://www.lupomesky.cz/maj/historie.html>

[cit. 2013-04-22]. Dostupný pod licencí Creative Commons na WWW:

<[http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Castle_Hazmburk_\(1833\).jpg](http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Castle_Hazmburk_(1833).jpg)>

[cit. 2013-04-22]. Dostupný pod licencí Creative Commons na WWW:

<http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Jan_Vil%C3%ADmek_-_Karel_Hynek_M%C3%A1cha.jpg>

[cit. 2013-04-22]. Dostupný na: <http://www.youtube.com/watch?v=EYajIEtEb3g>

Použitý software: MS Windows XP, Microsoft Office Power Point 2010

Galerie MS Office, www.office.microsoft.com